

Současný stav prostorového zajištění veřejných knihoven v ČR

Výsledky průzkumu

Architektura knihoven
Hradec Králové 14.6.2016
Vít Richter
Národní knihovna ČR
vit.richter@nkp.cz

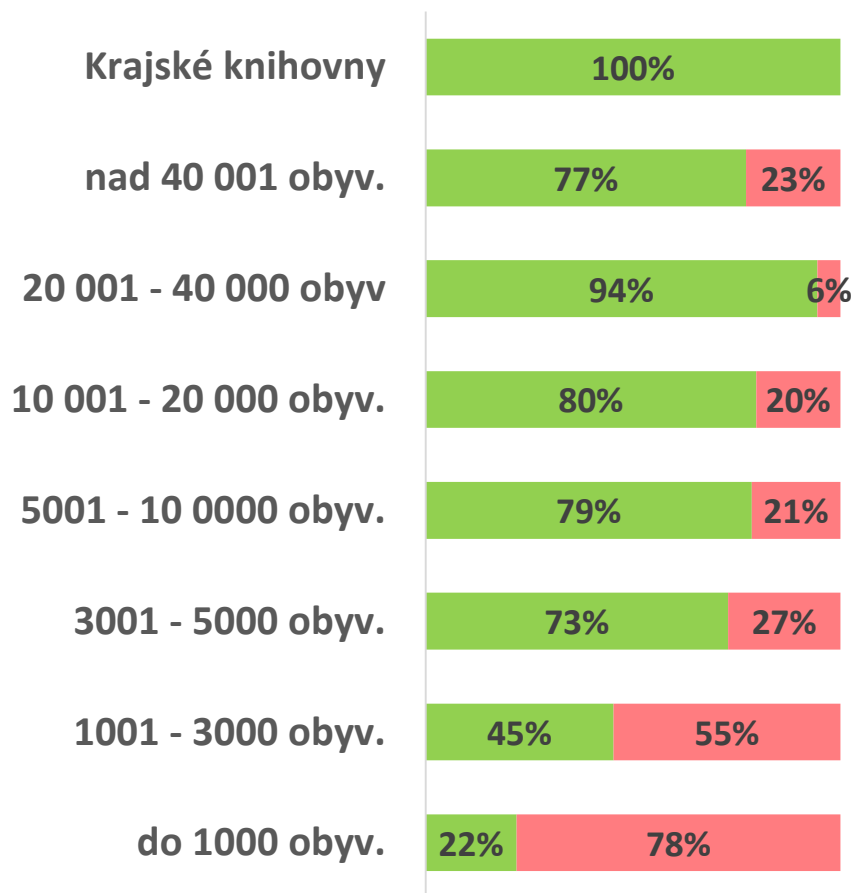
Proč průzkum

- ❑ **Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2016 – 2020**
  - **Vytvořit metodické centrum pro výstavbu knihoven v MZK**
  - **Zjistit současný stav a trendy ve výstavbě knihoven**
  - **Zjistit slabé stránky, priority**
  - **Navrhnout dotační program na podporu výstavby knihoven: MK ČR, kraje**
- ❑ **Mohou být knihovny kulturní, vzdělávací a kreativní centra obcí?**
- ❑ **Knihovny a jejich provozovatelé**
  - **Zamyslet se nad současným stavem knihovny**
  - **Uvědomit si nedostatky, problémy, možnosti**
  - **Zamyslet se nad budoucností knihovny**

Účast v průzkumu: 2027 knihoven a poboček

Kdo se zúčastnil průzkumu

■ Průzkum ■ Nezúčastnily se

Kolik knihoven vyplnilo dotazník

Jak stavíme a rekonstruujeme veřejné knihovny

Proběhla v poslední 20 letech investiční akce?

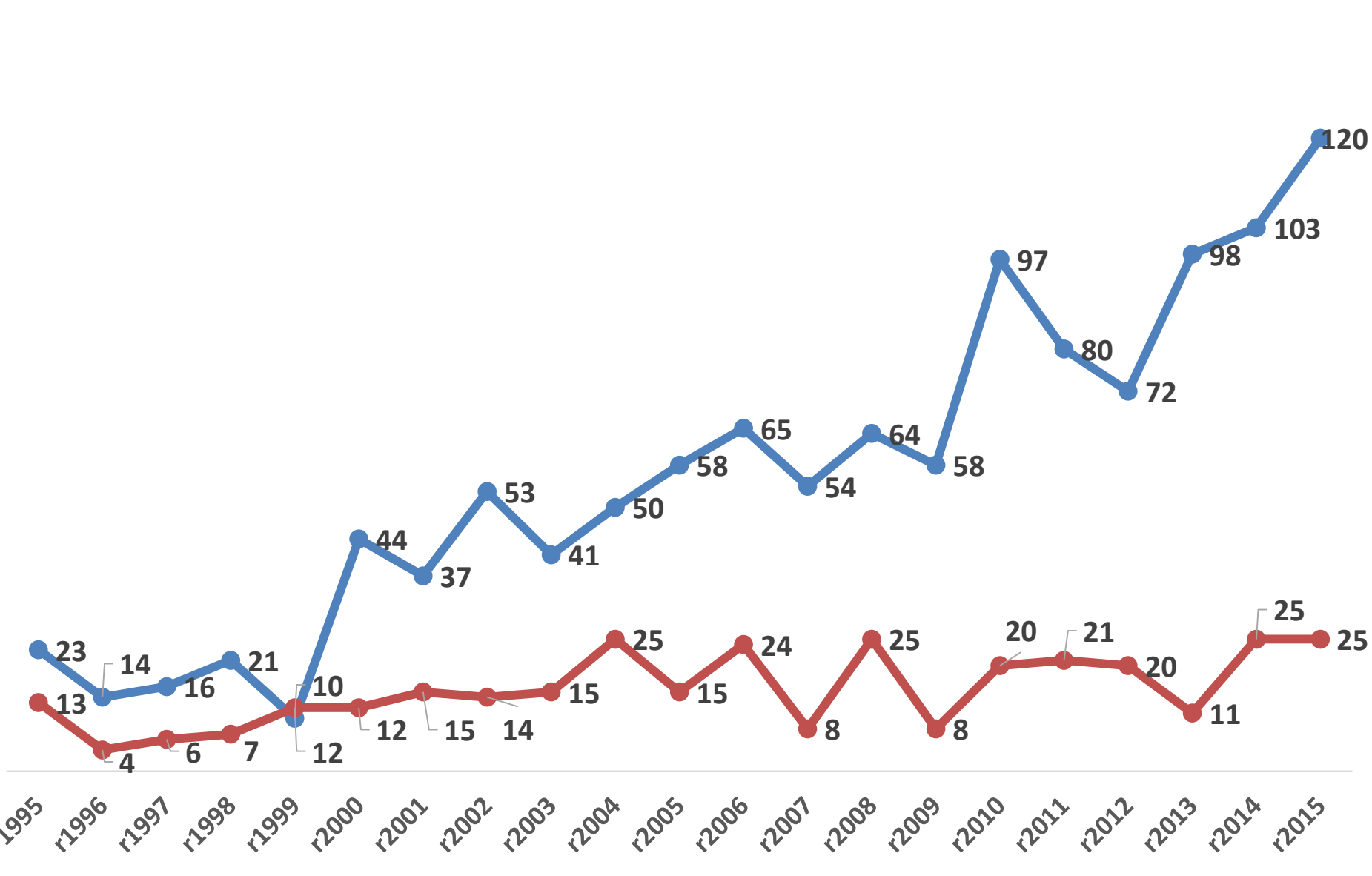
Přestavba na knihovnu	483
Renovace stávající knihovny	432
Zásadní revitalizaci interiéru	300
Generální obměnu mobiliáře	257
Rozšíření stávajících prostor	145
Stavbu nové knihovny	93
Rozšíření formou přístavby	38
Žádná investice	671

Celkem 1 748 stavebních akcí a obnov interiéru

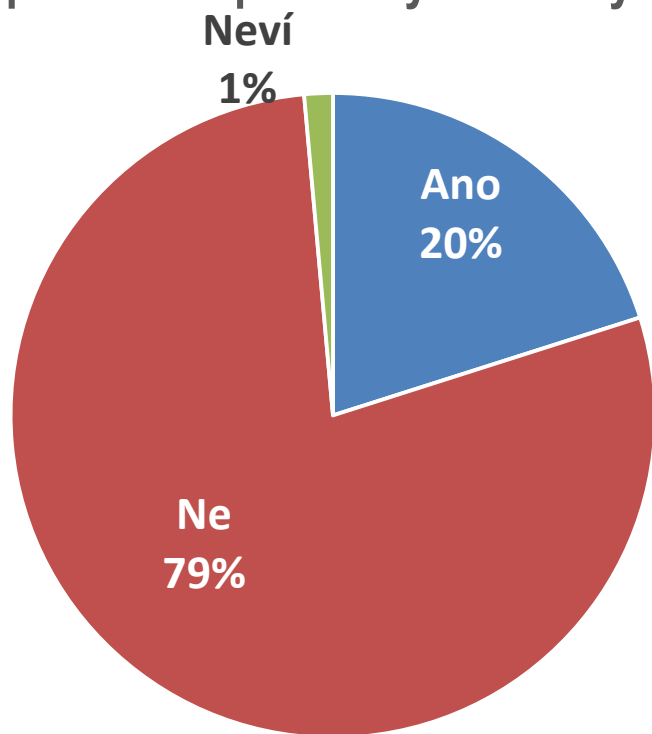
Jak jsme stavěli veřejné knihovny?

● Knihovny ● Pobočky

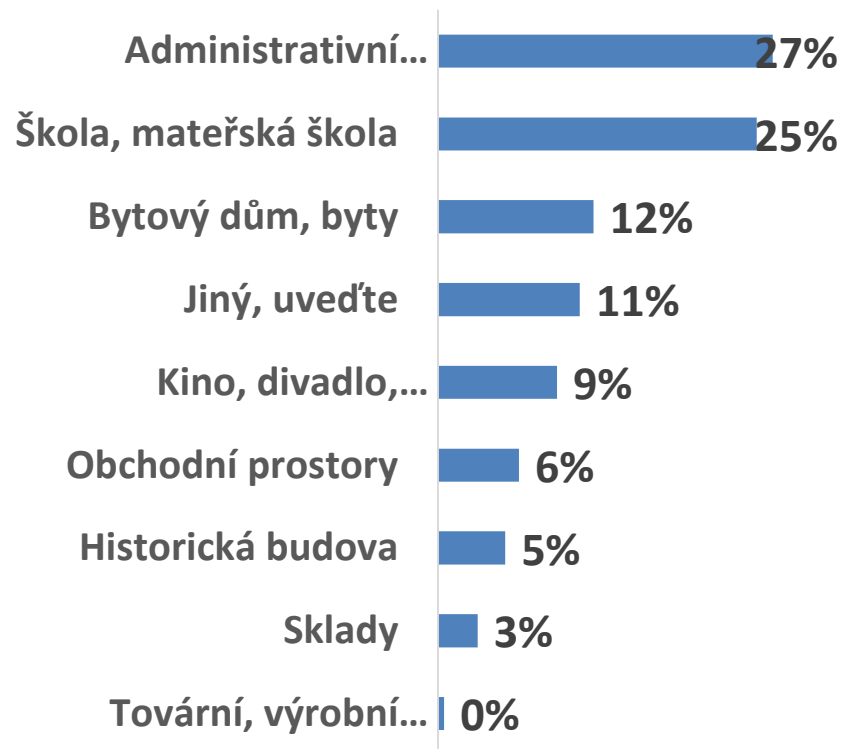

Z čeho se staví knihovny

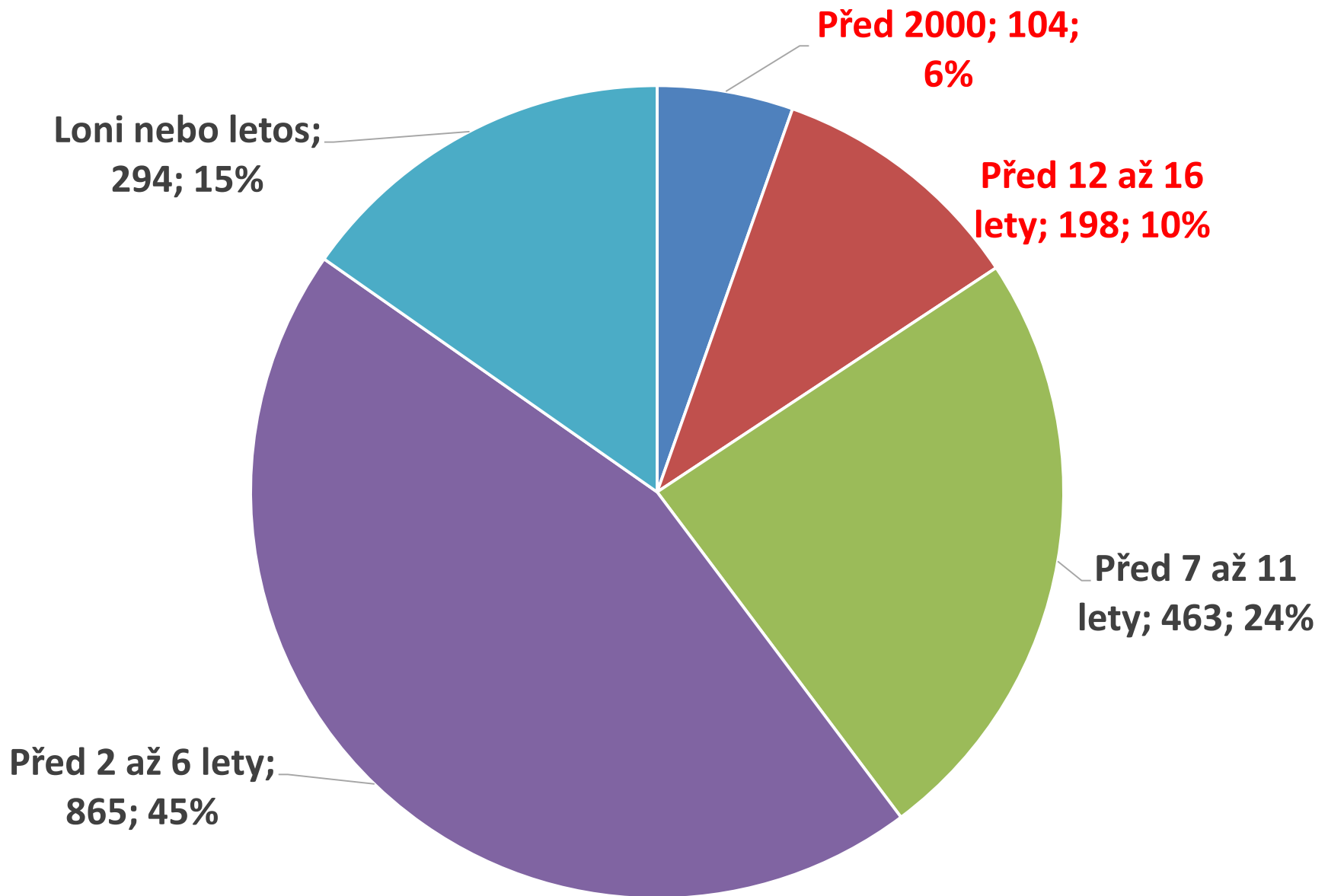
Byla budova (prostor)
postavena pro účely knihovny?

Jaký byl původní účel prostor
pro knihovnu?

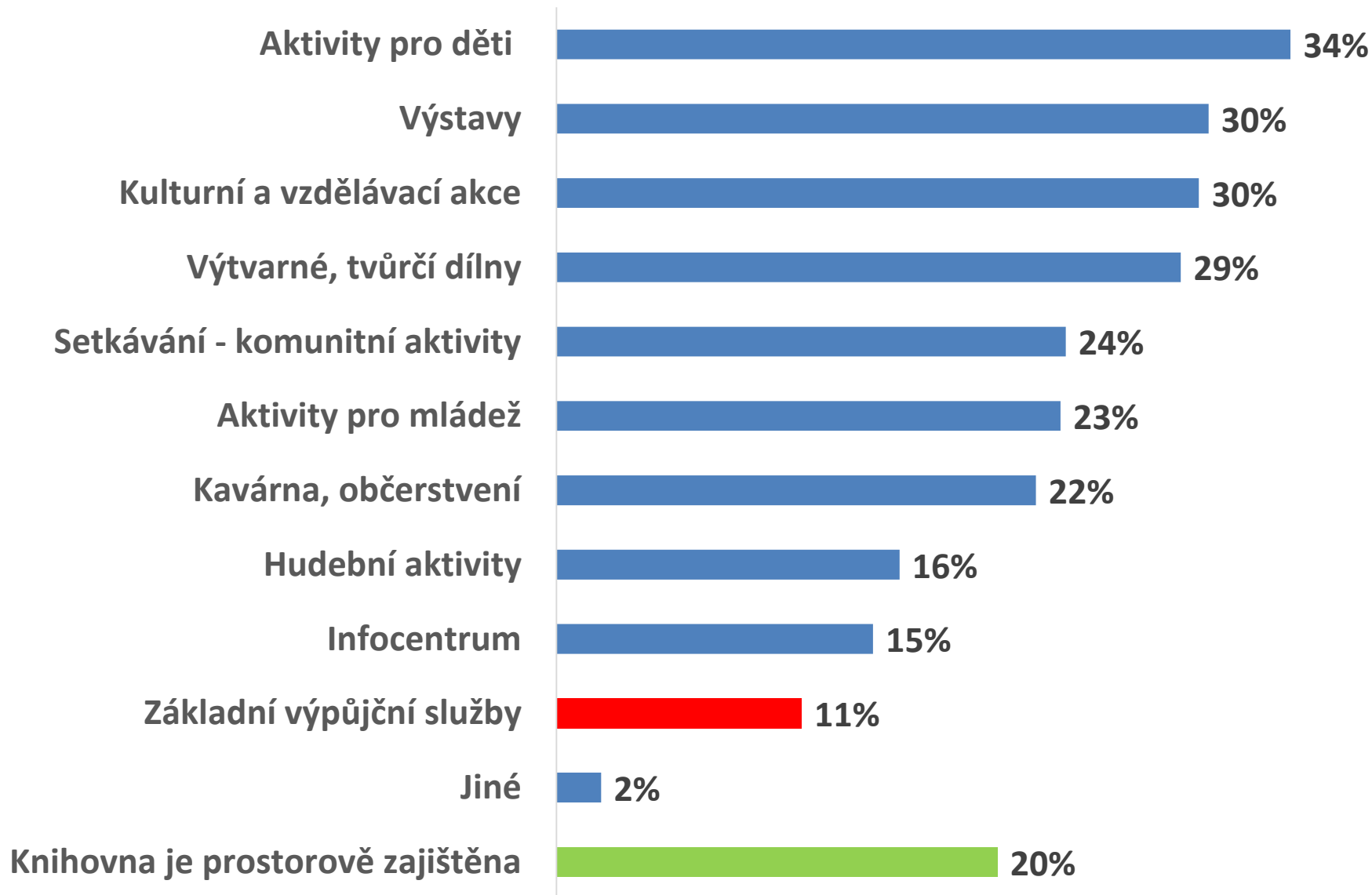
Kdy jsme v knihovně malovali?

**Limituje prostorové zajištění
činnost knihoven?**

Jaké aktivity knihovny jsou limitovány prostorovými podmínkami?

Jak hodnotíme svou prostorovou situaci?

Naše knihovna je prostorově zajištěna

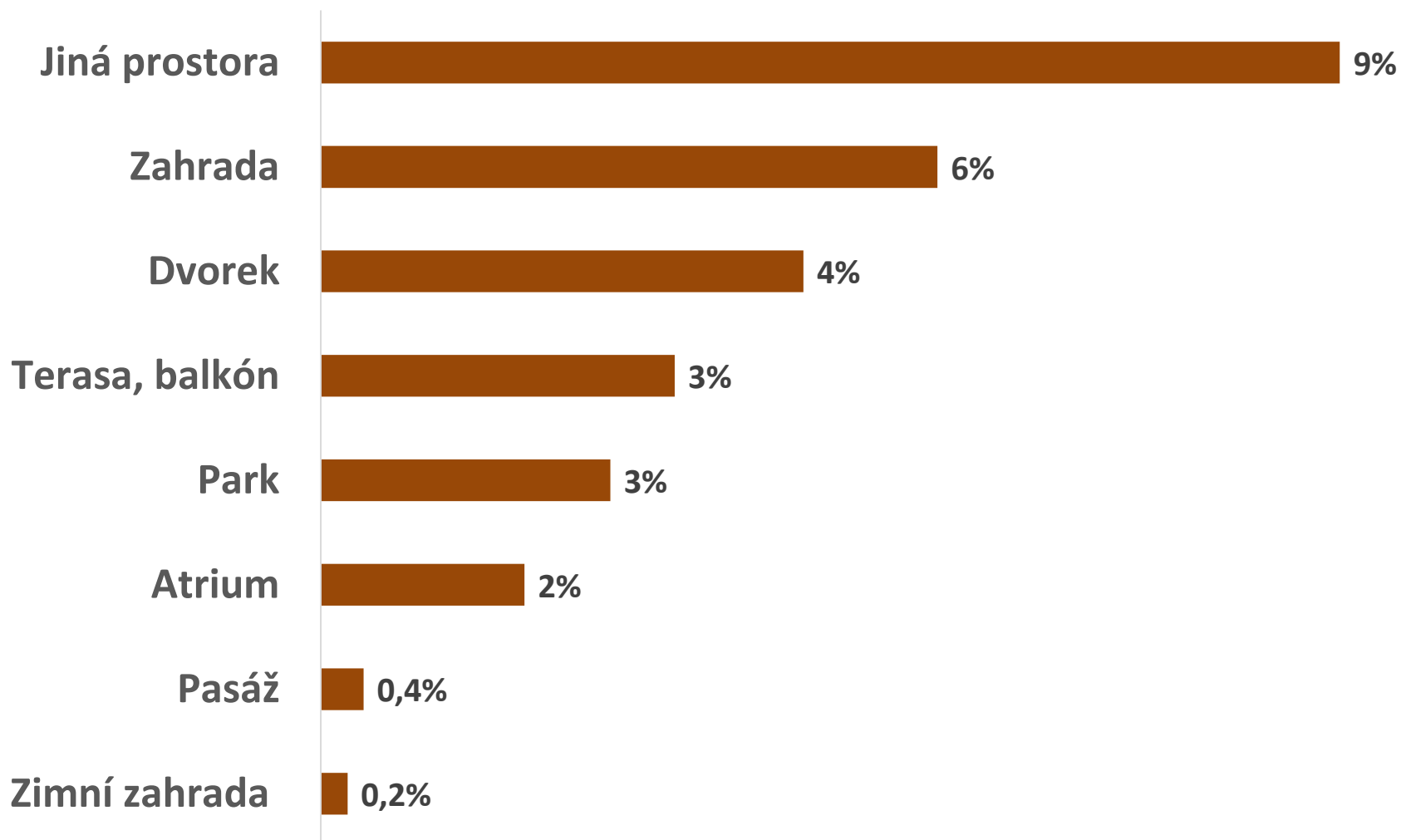
- Krajské knihovny **32 % = ANO**
- Knihovny pověřené RF **15 % = ANO**
- Profesionálně zajištěné knihovny **18 % = ANO**
- Malé knihovny **23 % = ANO**

Komu chybí prostory pro základní výpůjční služby?

Krajské knihovny	3 %
Knihovny pověřené RF	6 %
Profesionalizované knihovny	7 %
Malé knihovny	17 %

Externí prostory, parkování, bezbariérový přístup

Využíváte pro služby exteriérové prostory?

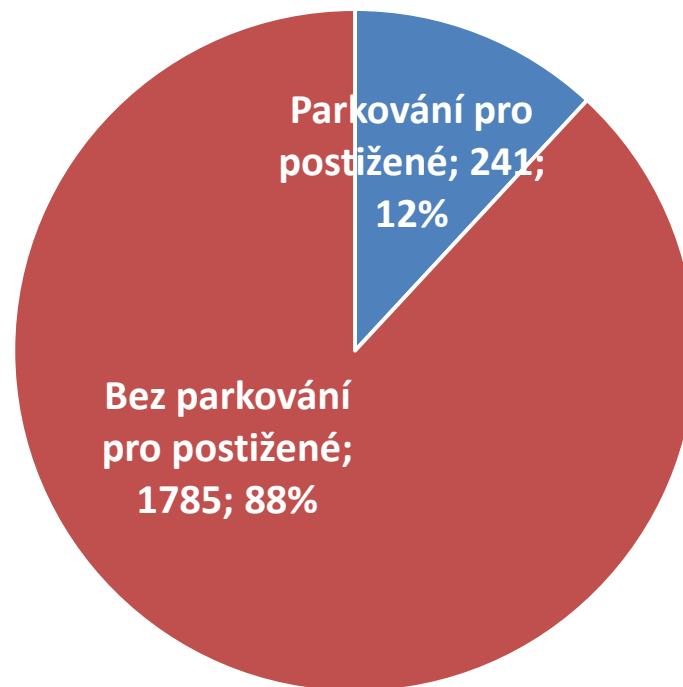

Parkovací místa

Parkovací místa pro veřejnost

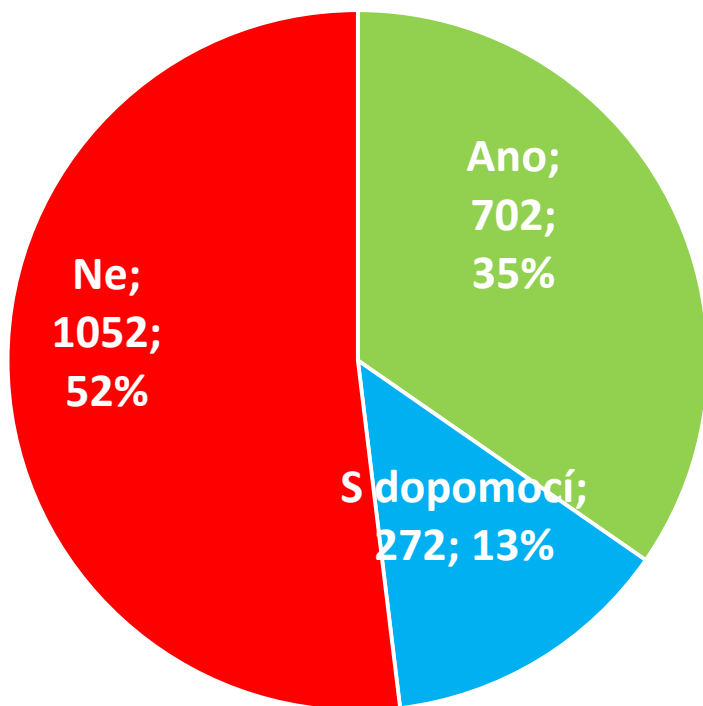

Parkovací místa pro postižené

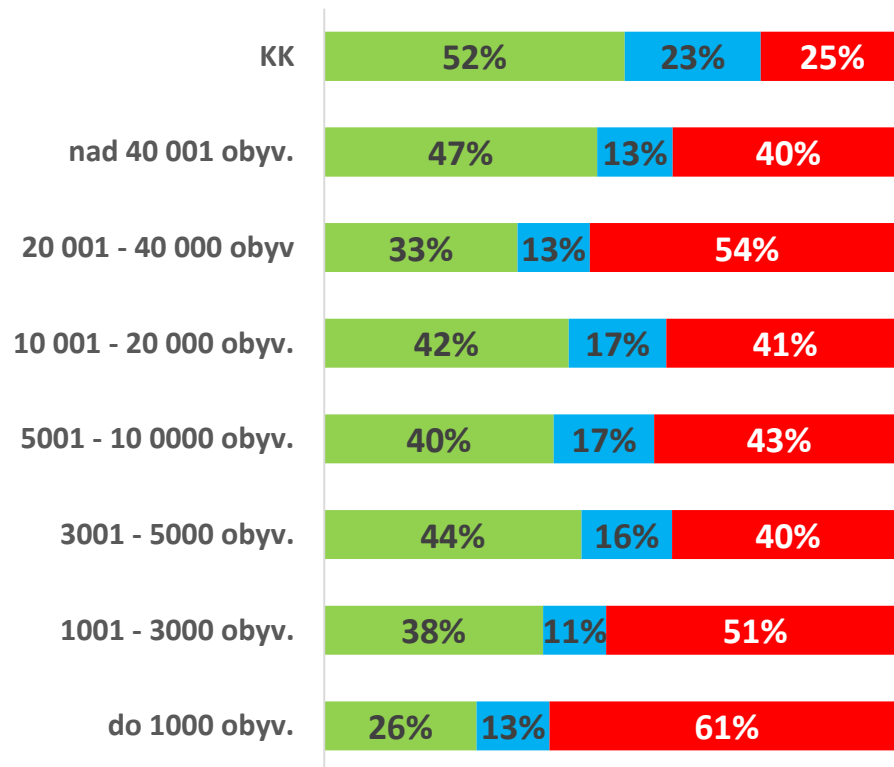
Má knihovna bezbariérový vstup?

Je vstup do budovy bezbariérový?

Je vstup do budovy bezbariérový?
(knihovny a pobočky)

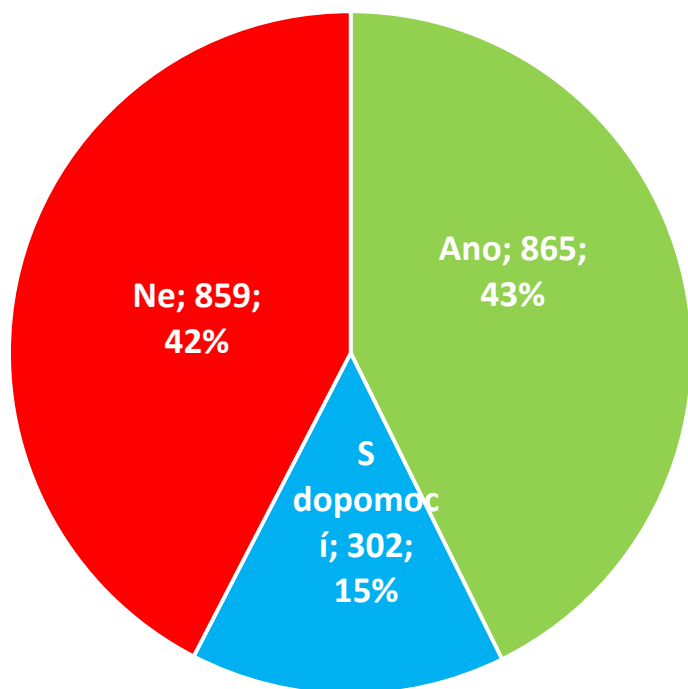
■ Ano ■ Ano s pomocí ■ Ne

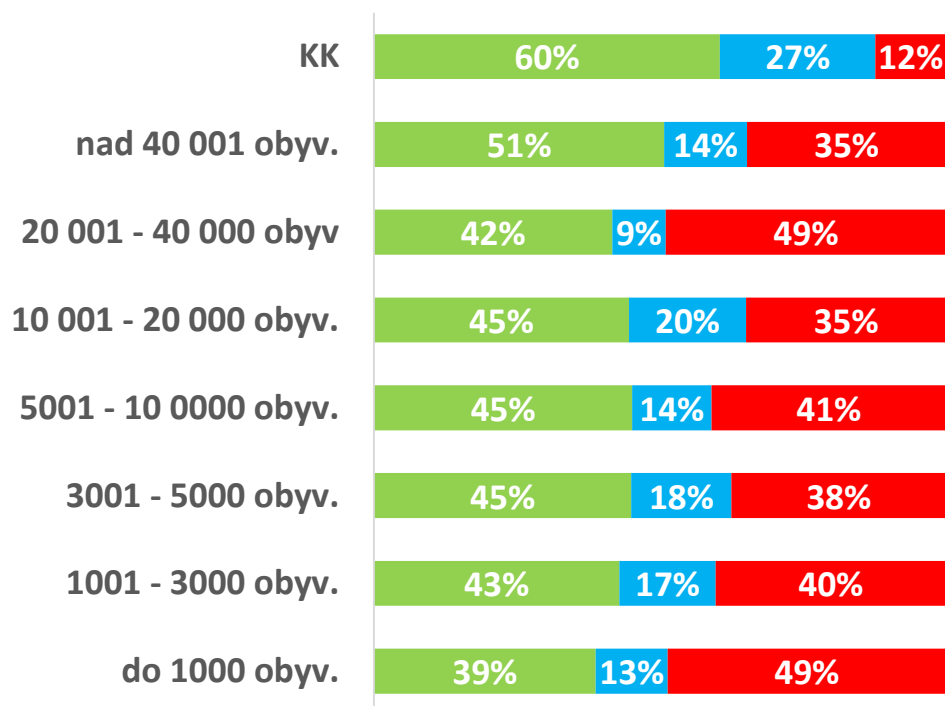
Má knihovna bezbariérové prostory?

Je vnitřní prostor bezbariérový?

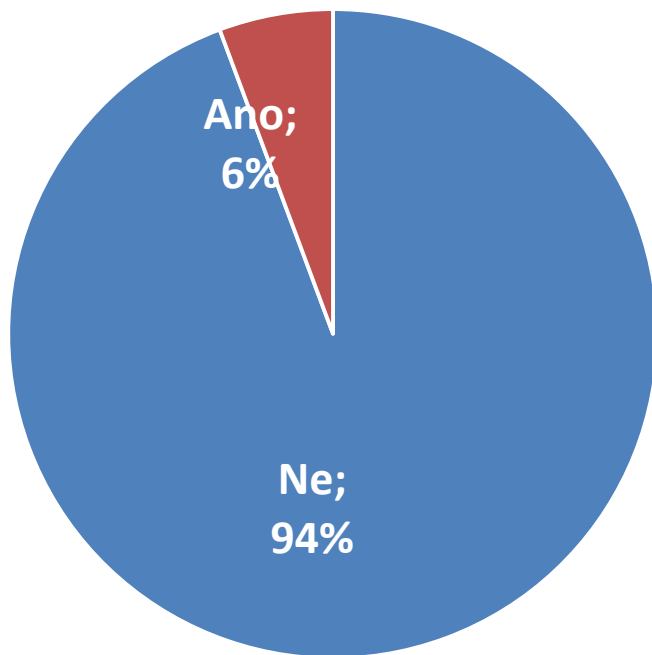
Je vnitřní prostor knihovny bezbariérový?
(knihovny a pobočky)

■ Ano ■ Částečně ■ Ne

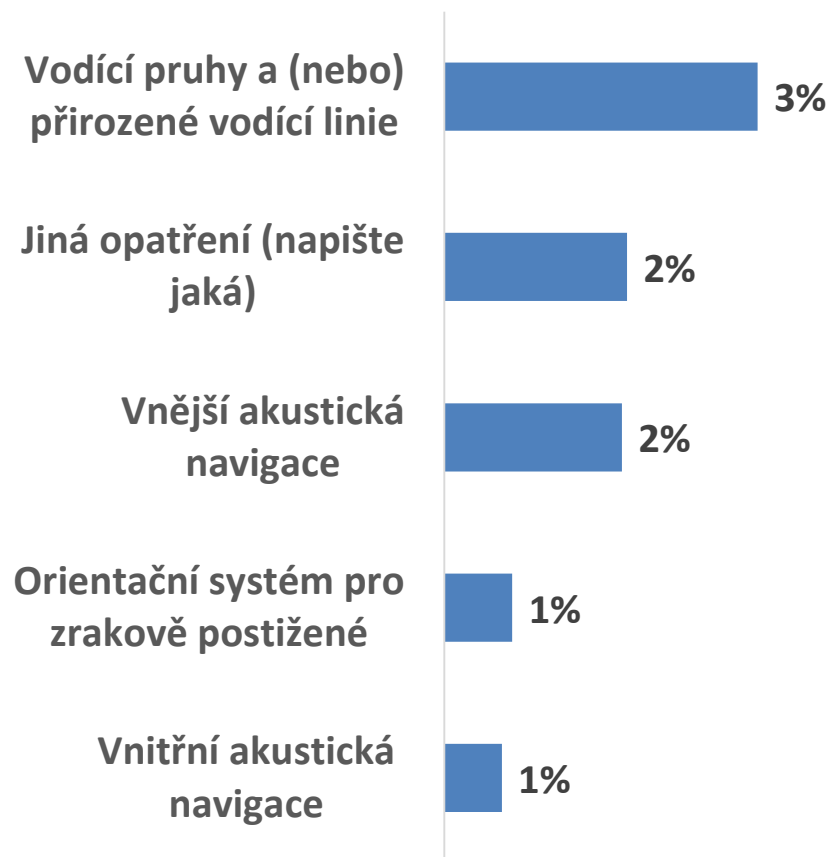

Má knihovna orientační systém pro zrakově postižené?

Má knihovna orientační systém pro zrakově postižené?

Jaký orientační systém pro zrakově postižené používáte?

**Jaké prostory v knihovně
nemáme?**

Jaké prostory v knihovnách nemáme

Prostory pro služby		Prostory pro služby, sociální zázemí	
Samostatný prostor občerstvení, kavárna	91%	Samostatný prostor pro studium (studovna, klidová zóna)	65%
Speciální prostory, např. pro handicapované	91%	Pro výtvarné s tvůrčí dílny	63%
Prostor pro kojící matky - přebalovací pulty	90%	Dětský koutek	62%
Místo pro společenské hry	83%	Prostor pro uzavřené skladiště	57%
Šatna, uzamykatelné skříňky	83%	Prostor pro práci s mládeží (teens)	48%
Poslechová místa, využívání multimédií	83%	Prostory pro kolektivní akce	45%
Prostor pro hudební aktivity	82%	Sociální zázemí pro veřejnost	30%
Počítačová učebna	80%	Prostor pro práci s dětmi	27%
WC pro handicapované	71%	Prostor pro volný výběr	2%
Samostatný prostor pro oddech a setkávání vybavený sedacím nábytkem	69%	Prostor pro půjčování	1%
Výstavní prostory	68%		

Jaké prostory v knihovnách nemáme

Sociální zázemí pracovníků		Technické zázemí knihovny	
Sprchy pro pracovníky	84%	Vazba, převazby, restaurátorská díla	92%
Oddechové prostory pro pracovníky	81%	Údržba, dílny	91%
Šatna pro pracovníky	72%	Prostor pro digitalizaci pro potřebu knihovny	87%
Kuchyňka pro pracovníky	58%	Prostor serverovny	80%
Samostatné WC pro pracovníky	54%	Prostory pro porady a vzdělávání pracovníků	69%
Prostor pro úklid	47%	Pracovní prostory	55%
		Manipulační prostory pro práci s knihovním fondem	48%

Jak hodnotíme prostory, které máme k dispozici?

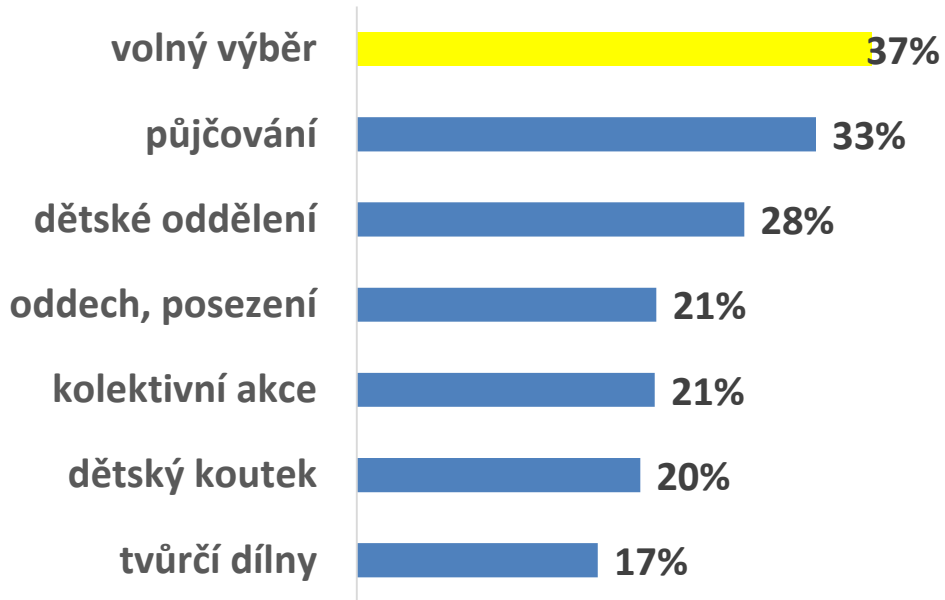
Jak hodnotíme prostory, které máme k dispozici?

	Vyhovující	Omezující		Vyhovující	Omezující
Prostor pro půjčování	69%	31%	Celková dispozice knihovny	43%	57%
Prostor pro volný výběr	61%	39%	Prostor pro práci s dětmi	43%	57%
Sociální zázemí pro veřejnost	67%	33%	Prostory pro kolektivní akce	44%	56%
Manipulační prostory pro KF	52%	48%	Prostor pro práci s mládeží	39%	61%
Prostor pro úklid	61%	39%	Prostor pro uzavřené skladiště	44%	56%
Samostatné WC pro pracovníky	75%	25%	Studovna, klidová zóna	40%	60%
Pracovní prostory	55%	45%	Pro výtvarné s tvůrčí dílny	43%	57%
Kuchyňka pro pracovníky	66%	34%	Výstavní prostory	46%	54%
Dětský koutek	50%	50%	Oddechové prostory	46%	54%
Prostory pro porady a vzdělávání pracovníků	67%	33%	Místo pro společenské	47%	53%

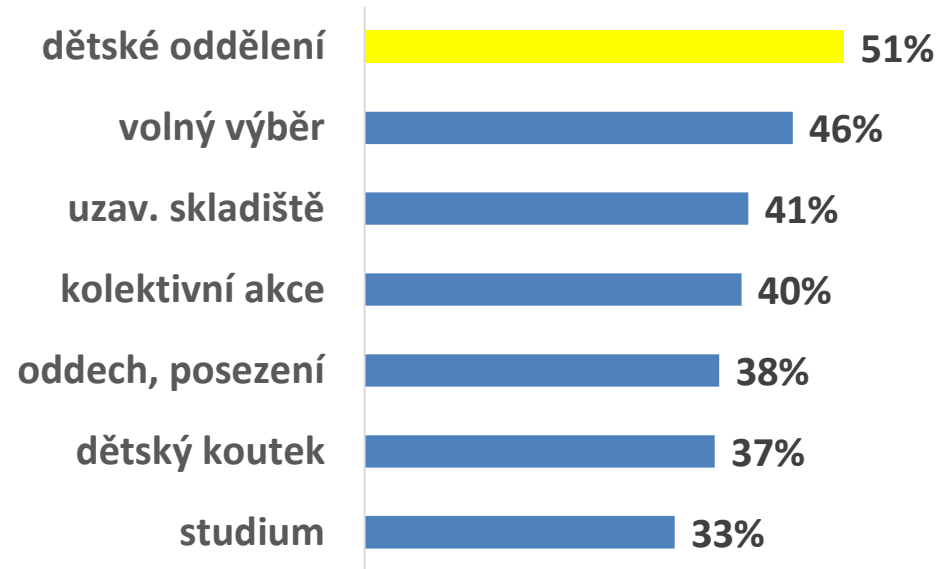
Jaké prostory v knihovně postrádáme

Knihovny do 1000 obyvatel

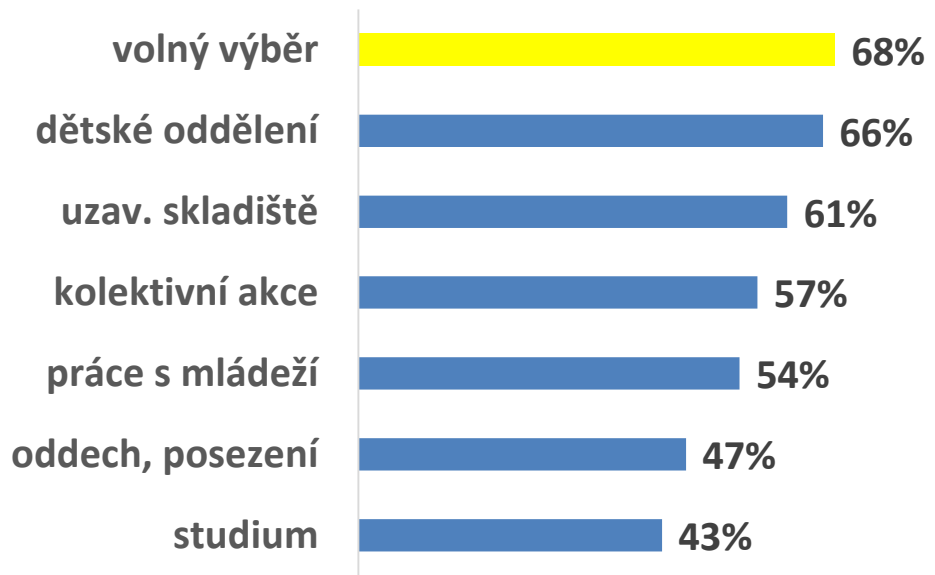
Knihovny 1001 až 3000 obyvatel

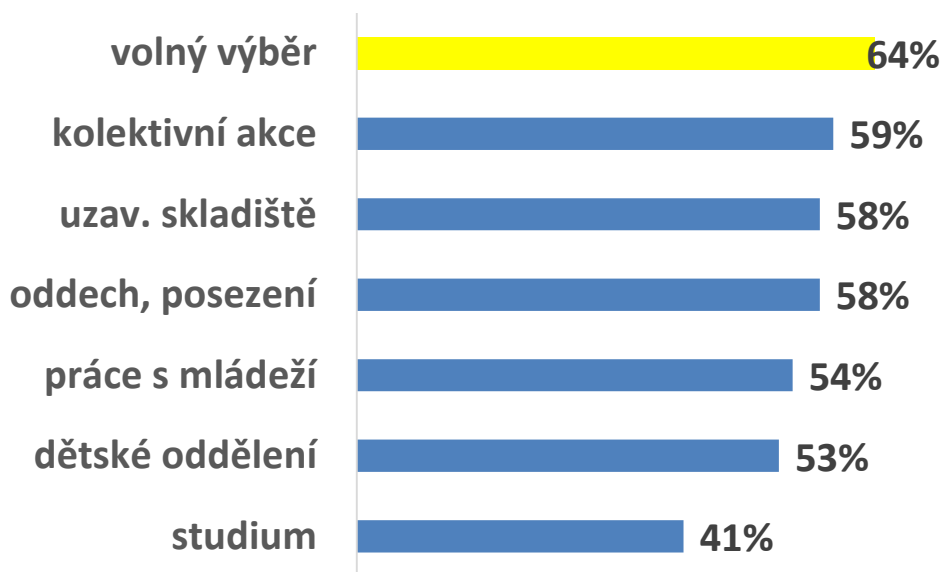
Knihovny 3001 až 5000 obyvatel

Knihovny 5001 až 10 000 obyvatel

Knihovny 10001 až 20 000 obyvatel

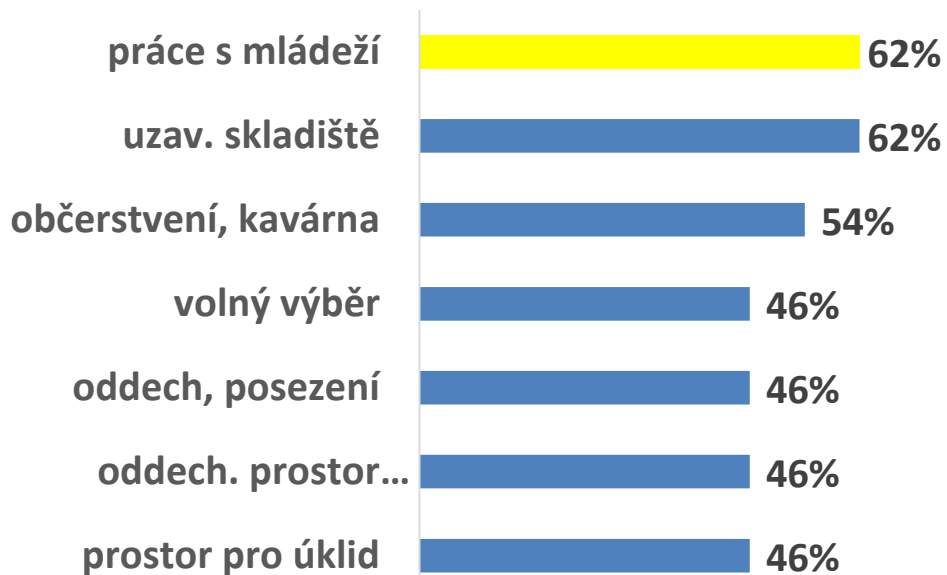
Knihovny 20 001 až 40 000 obyvatel

Knihovny nad 40 000 obyvatel

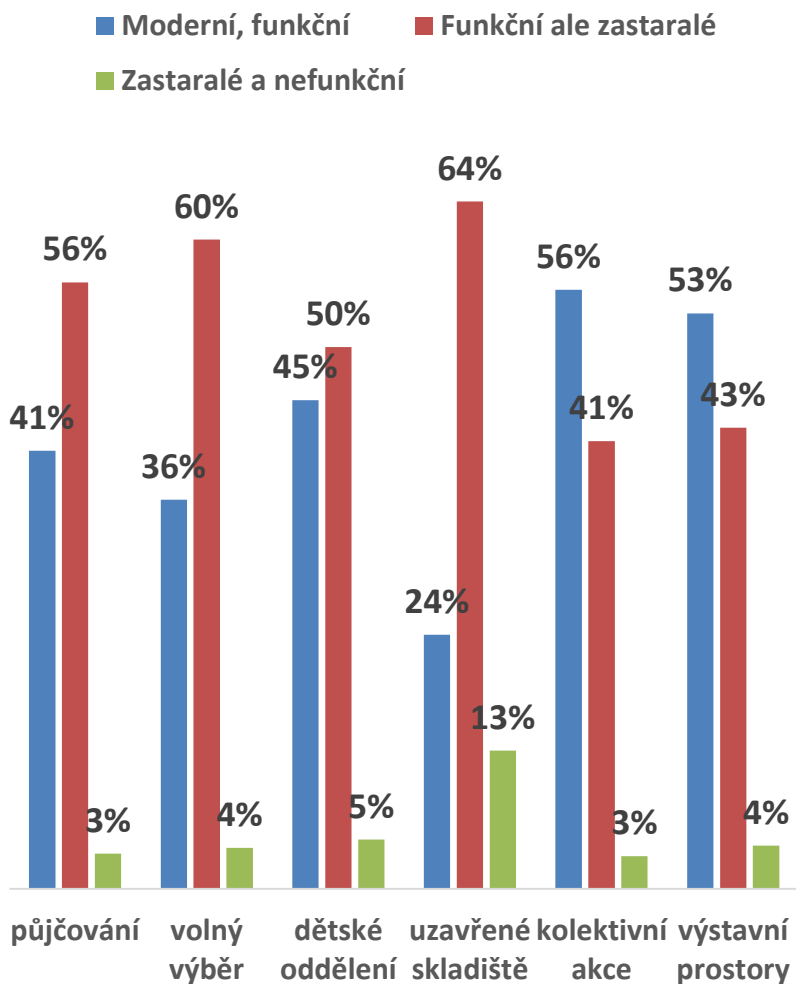
Krajské knihovny

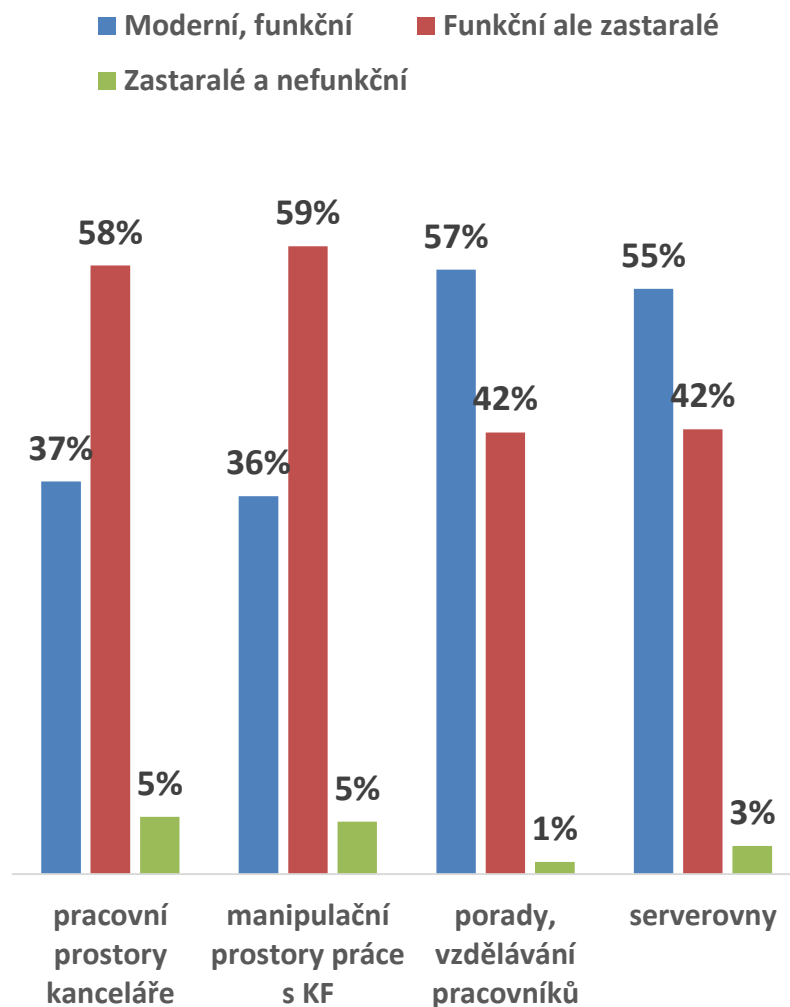
Hodnocení kvality interiéru a sítí

Hodnocení interiéru: služby a pracovny

Služby knihovny

Pracovny

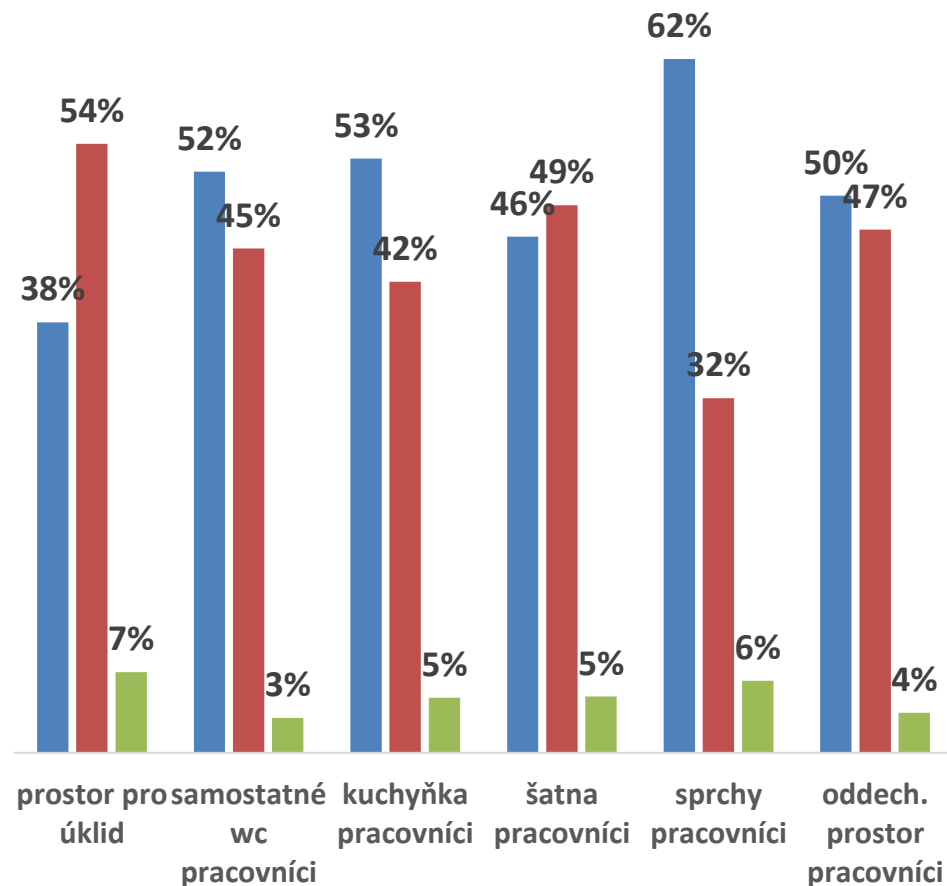
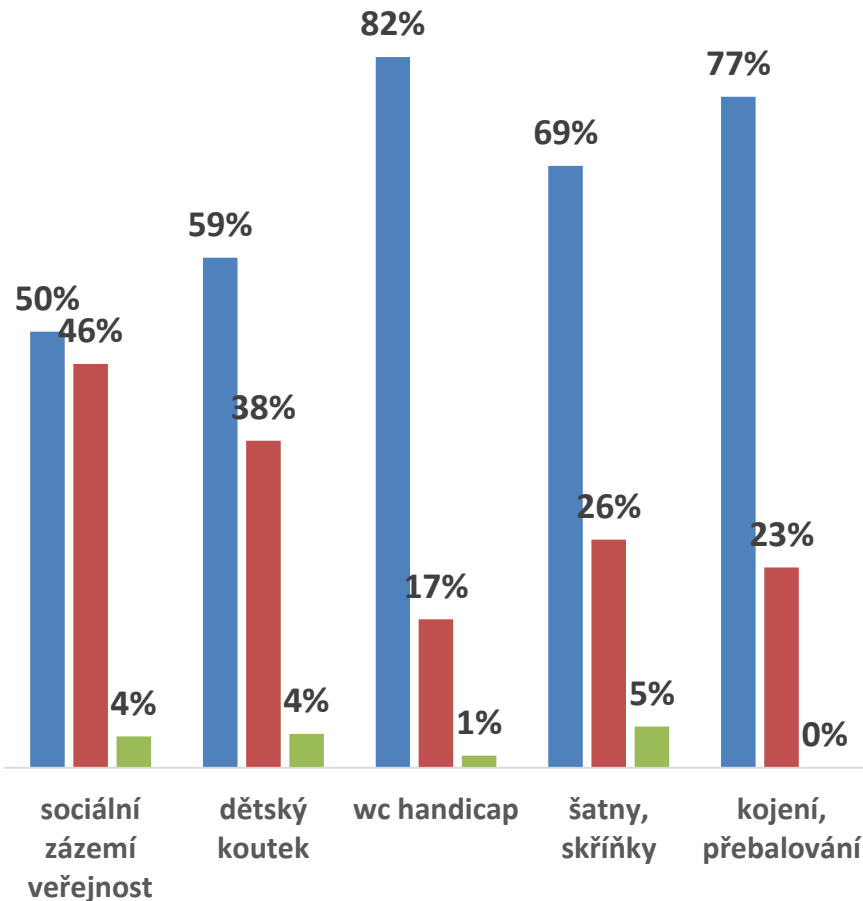
Sociální zázemí knihovny

Sociální zázemí pro veřejnost

Sociální zázemí pracovníků

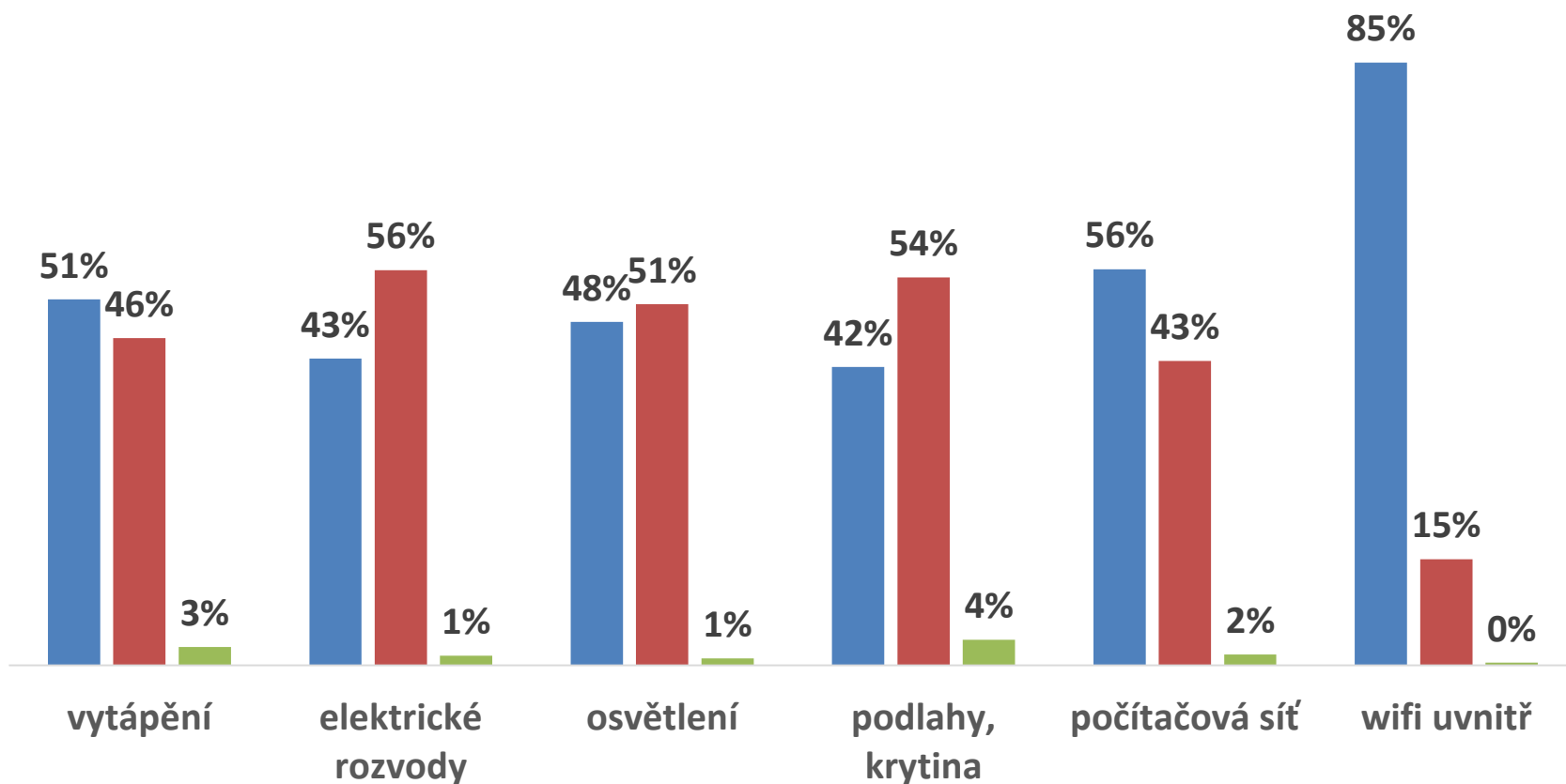
■ Moderní, funkční   ■ Funkční ale zastaralé
■ Zastaralé a nefunkční

■ Moderní, funkční   ■ Funkční ale zastaralé
■ Zastaralé a nefunkční

Rozvody, sítě

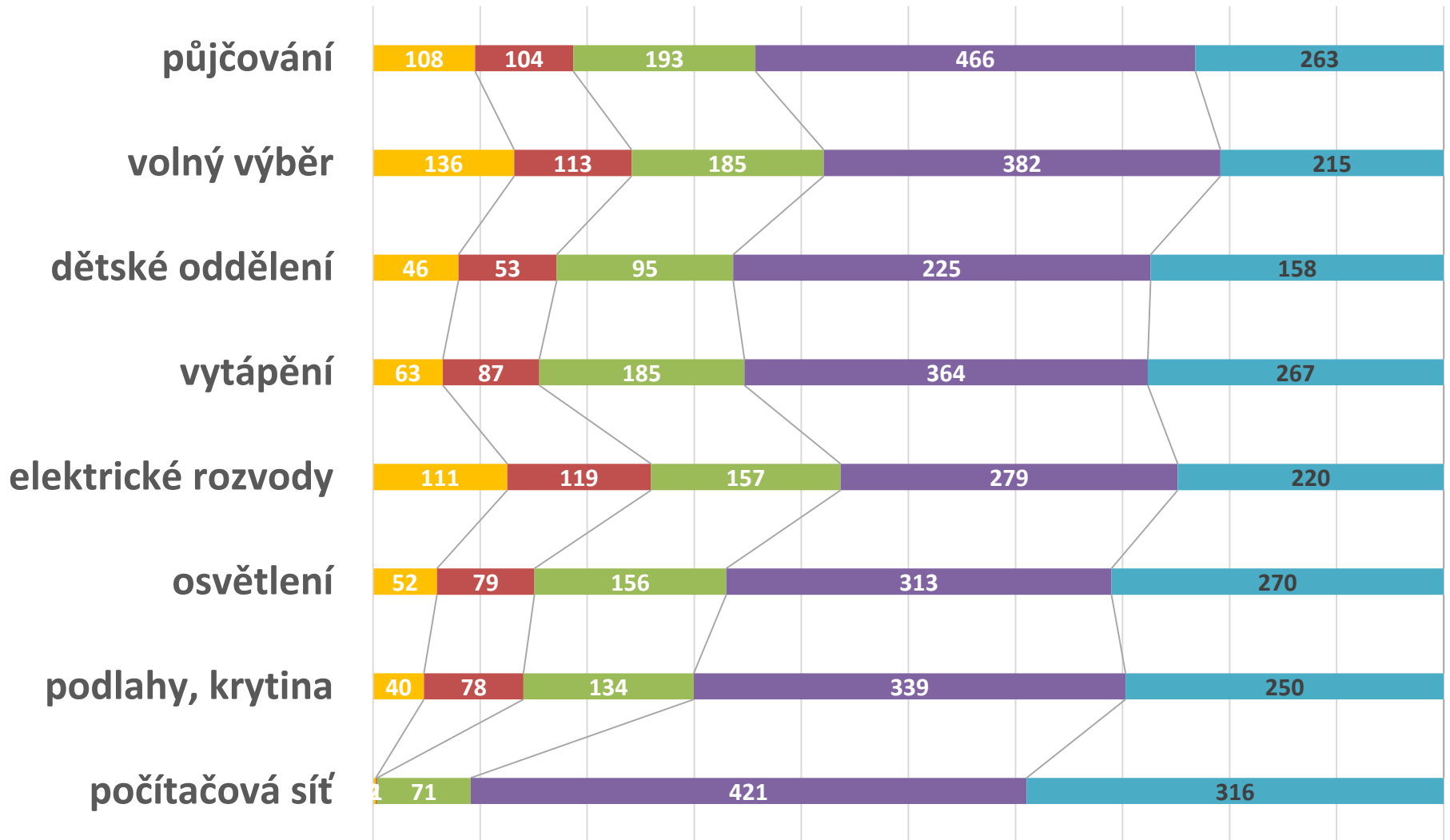
■ Moderní, funkční   ■ Funkční ale zastaralé   ■ Zastaralé a nefunkční

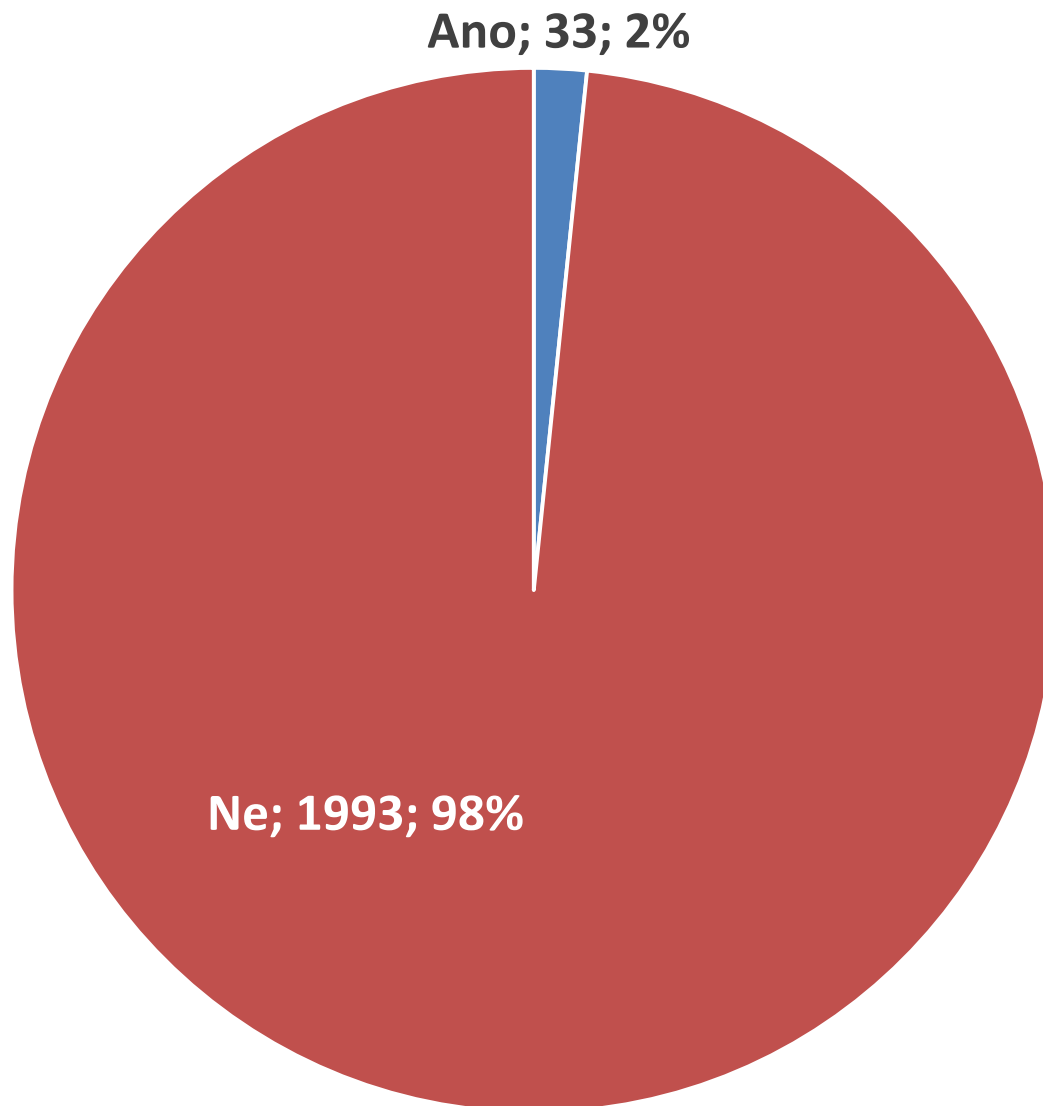
Obnova interiéru

■ Do roku 1979 ■ 1980až1989 ■ 1990až1999 ■ 2000až2009 ■ 2010až2016

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

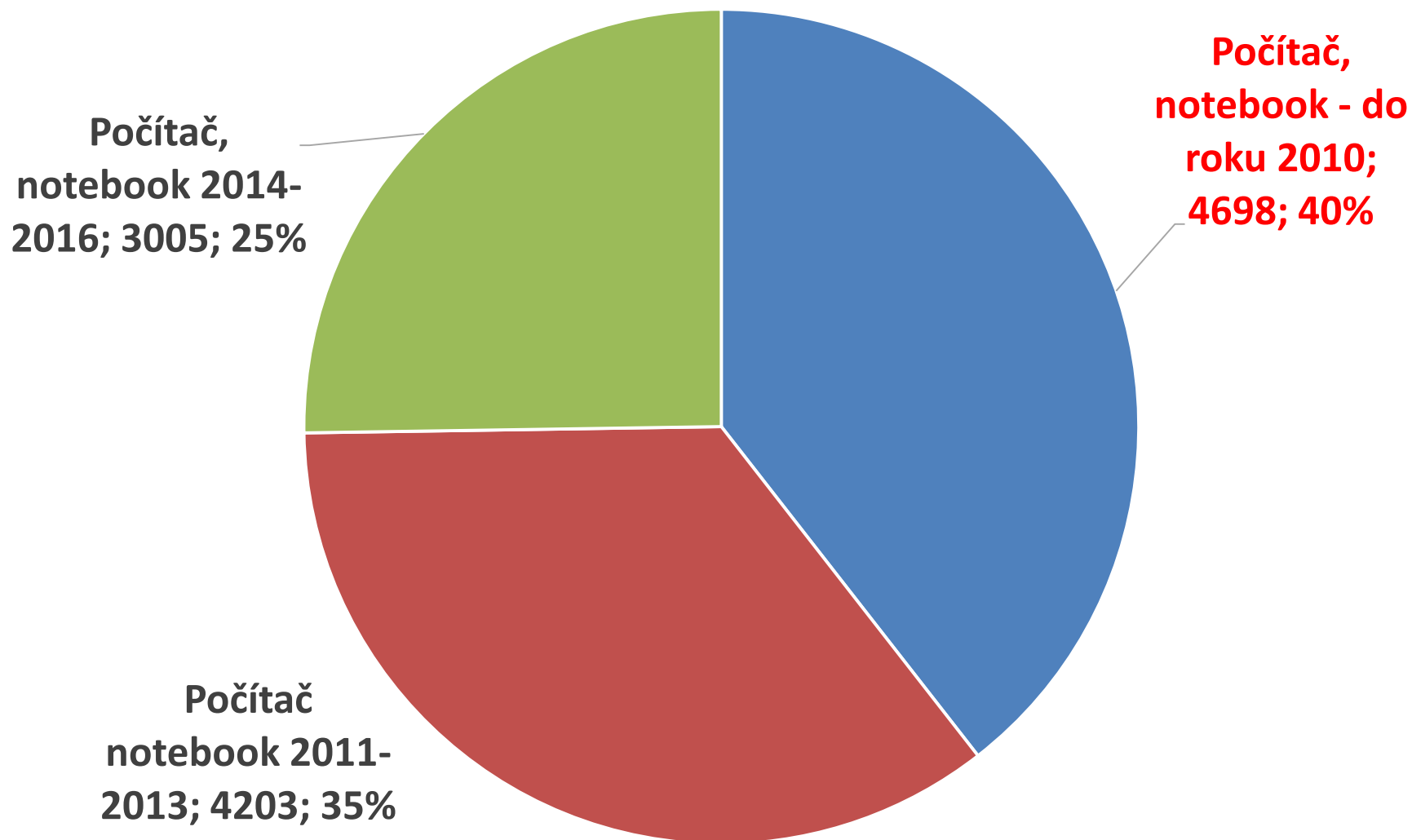
Máte v knihovně naddimenzované prostory

Technické vybavení knihoven

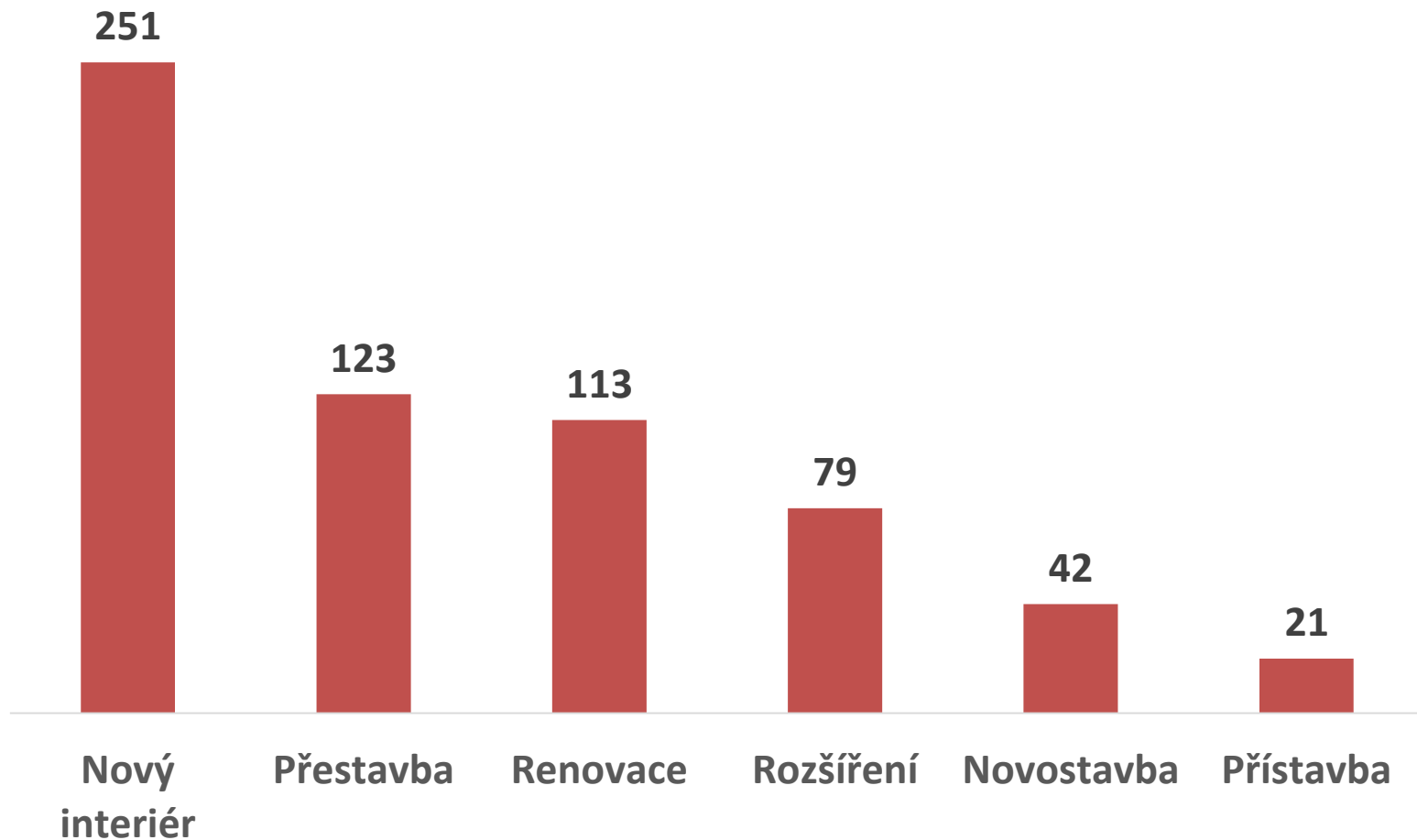
Stáří počítačů v knihovnách

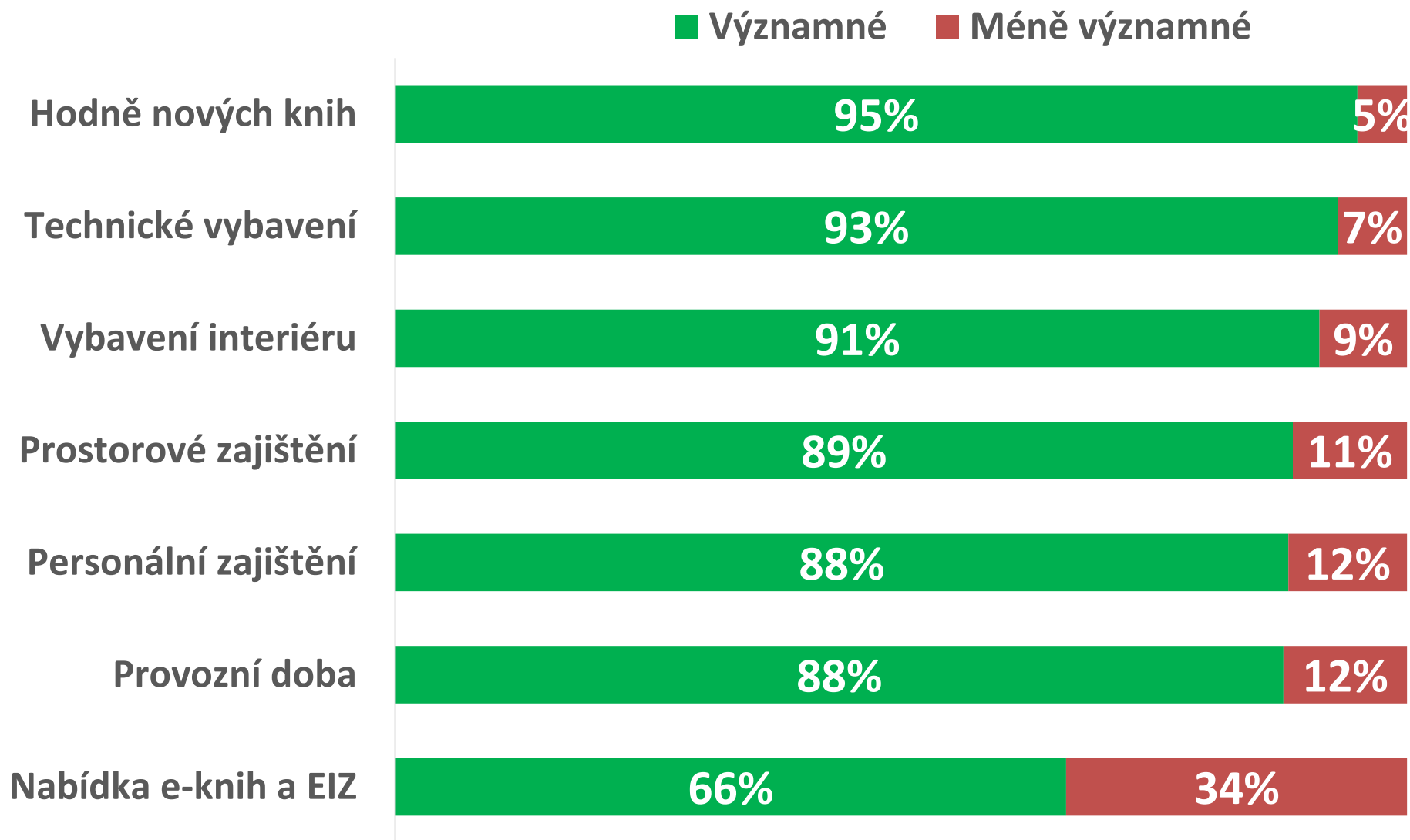
Technologie v knihovnách

	Knihovny	%		Knihovny	%
Tiskárny uživatelé	1408	69%	Bibliobox	66	3%
Kopírka uživatelé	857	42%	Tablety	63	3%
Skener uživatelé	679	34%	Elektromagnet. ochrana fondu	58	3%
Datový projektor	373	18%	Jiné	58	3%
Čtečky e-knih	244	12%	Zařízení pro digitalizaci	47	2%
Přehrávače audio a video	229	11%	Počítače pro zrak. postižené	40	2%
Ozvučení	178	9%	Herní konzole	29	1%
Kávovar veřejnost	93	5%	Systém RFID	21	1%
Velkoplošné obrazovky	84	4%			

Dobrá zpráva: 517 knihoven plánuje výstavbu nebo obnovu prostor

Co považujeme za významné pro rozvoj knihovny?

Shrnutí

- ❑ Knihovny se staví a rekonstruují – je potřeba udržet stávající dynamiku
  - **Ve třetině knihoven neproběhla v posledních letech žádná investiční akce**
- ❑ Staví se málo nových, účelových staveb = nevhodná, omezující dispozice
- ❑ 16 % knihoven bylo vymalováno před 12 a více lety
- ❑ 20 % knihoven je prostorově dobře zajištěno
- ❑ Hodně knihoven (20 – 30 %) je limitováno prostorovou situací (prostory, interiér, technické vybavení)
  - **Aktivity pro děti a mládež**
  - **Výstavy**
  - **Kulturní a vzdělávací akce**
  - **Výtvarné, tvůrčí dílny**
  - **Prostory pro setkávání, kavárna**

Shrnutí

- 11 % knihoven (zejména malé knihovny) nemá dostatek prostor pro základní výpůjční služby
- Nejhůře hodnotí svou prostorovou situaci knihovny poskytující RF, nejlépe krajské knihovny
- Polovina knihoven není bezbariérová
- Polovina knihoven hodnotí vybavení svého interiéru jako zastaralé
- Cca 40 % knihoven obnovilo svůj interiér před rokem 2000 a déle

Shrnutí

❑ Technické vybavení

- 40 % počítačů je starších 6 a více let
- Vybavení ICT v knihovnách je velmi slabé a zastaralé, nejhorší je situace v malých obcích

❑ 517 knihoven plánuje výstavbu nebo obnovu prostor

- ## ❑ Z hlediska budoucnosti považují knihovny za významné: dobrý KF, technické a prostorové zajištění, personální zajištění
- Nejmenší důležitost přikládají nabídce e-knih a EIZ

Děkuji za pozornost

Současný stav prostorového zajištění veřejných knihoven v ČR

Výsledky průzkumu

Architektura knihoven
Hradec Králové 14.6.2016
Vít Richter
Národní knihovna ČR
vit.richter@nkp.cz